

ПЪРВИЧНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ НА ЧИТАТЕЛСКИТЕ СПОСОБНОСТИ И УМЕНИЯ НА УЧЕНИЦИ ОТ НАЧАЛНА СТЕПЕН И НА УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА НА ТЕХНИТЕ РОДИТЕЛИ ОТ СПИСЪЦИТЕ ЗА ЛЯТНО ЧЕТЕНЕ

Виолина Годорова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Препоръчителното лятно четене при учениците от начален образователен етап предизвиква своеобразни дискусии сред децата, родителите и библиотекарите. Във връзка с това докладът проследява и обобщава нагласите по въпроса за важността от четенето в образователната подготовка. Изнесени са първични резултати от анализа на проведено анкетно проучване по метода „Лице в лице“, част от дисертационно изследване. Анкетата е проведена с ученици, читатели в отдели на библиотеки, работещи с деца, и родители в периода март – април 2024 г. и цели да анализира удовлетвореността на анкетираните лица от препоръчителните списъци за четене през лятната ваканцията и необходимостта от конкретни промени в тези списъци.

Ключови думи: четене, образование, ученици, библиотекари.

Въведение

Настоящият доклад се фокусира върху анализа на първичните резултати, получени от анкетно проучване, насочено към определяне на читателските способности и умения на ученици от начална степен, както и на удовлетвореността на техните родители от предоставените списъци за лятно четене. Четенето играе ключова роля в развитието на детето, включително в неговия когнитивен, емоционален и социален аспект. Освен това способността за четене е неотменна част от учебния процес, като влияе на успеха в училище и по-нататъшното обучение. Тези, които четат за удоволствие, четат по-често и по този начин съдействат за по-нататъшното подобряване на своите умения [1]. Следователно разглеждането на читателските способности и умения на учениците от начална степен е от съществено значение за оценката на тяхната академична подготовка и за предприемането на подходящи образователни мерки за подпомагане на техния напредък.

Maggie Snowling и Charles Hulme са известни изследователи в областта на детската грамотност и когнитивното развитие. В своето изследване „The Science of Reading: A Handbook“ (2011) те обсъждат връзката между

езиковите умения и развитието на четенето при децата. Те подчертават значението на фонологичното осъзнаване и езиковото обогатяване за успешното развитие на четенето [2].

В изследването си „Reading for Pleasure: A research overview“ (2006) Christina Clark и Fiona Rumbold изследват значението на четенето за удоволствие и ролята на родителите в насърчаването на това поведение. Те подчертават важноста на родителската подкрепа и насърчение за развитието на положителни читателски навици у децата [3].

В съвременното си изследване „The Routledge Handbook of Literacy Studies“ (2015) Jennifer Rowsell и Kate Pahl разглеждат разнообразни аспекти на грамотността в съвременното общество. Те акцентират върху значението на мултимодалните текстове и дигиталните технологии в развитието на читателските умения на децата, както и върху ролята на родителите в този процес [4].

Библиотекарите от своя страна играят важна роля в насърчаването на четенето сред децата. Те често са значими представители на образователната общност, които си сътрудничат с училищата и родителите, за да създадат подходяща образователна среда, насочена към развитието на четенето.

Настоящото изследване се стреми към анализ на тези два аспекта – читателските способности и умения на учениците от начална степен и удовлетвореността на техните родители от препоръчителните списъци за лятно четене. Чрез анкетното проучване се измерват нивото на четене на децата, както и активното включване и подкрепа от страна на родителите, с цел формулиране на препоръки за оптимизиране на образователния процес в начален етап.

Методология на изследването

В рамките на дисертационно изследване „Библиотеките и детското четене“ на автора на настоящия доклад е създадена анкета с цел да проучи мнението на ученици, родители и библиотекари, работещи с деца от начален етап на образованието, за уменията, навиците и дейностите, свързани с четенето, по време на лятната ваканция и за степента на удовлетвореност на анкетираните. Зададени са въпроси на учениците обичат ли да четат през ваканцията, отделят ли достатъчно време за това, срещат ли трудности при прочитане на препоръчителната литература, успяват ли да съчетават полезното с приятното през летните месеци. Във втората част на анкетата родителите отговарят на въпроси за ползите от четенето, за достъпа до ресурси в библиотеките и за трудностите при четенето с разбиране на техните деца. Респондентите са от: Детския отдел към Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров“, гр. Шумен; Филиал „Славейче“ към Регионална

народна библиотека „Петко Р. Славейков“, гр. Велико Търново; Детския отдел към Регионална библиотека „Партений Павлович“, гр. Силистра; Народно читалище „Братство – 1860“, гр. Смядово; Народно читалище „Боян Пенев – 1949 г.“, гр. Шумен; Народно читалище „Развитие 1874“, гр. Велики Преслав; Народно читалище „Просвета – 1934“, гр. Каолиново; Народно читалище „Васил Левски – 1895“, с. Енево, обл. Шумен; Народно читалище „Просвета – 1919“, с. Памукчии, обл. Шумен; Народно читалище „Христо Ботев 1928“, с. Ботево, обл. Ямбол.

Резултати

Анкетата включва 10 въпроса с избираем отговор, от които 7 въпроса са предназначени за отговор от ученици, а останалите 3 въпроса са за отговор от родител или друг пълнолетен член на семейството. Анкетата е анонимна, изготвена по метода „Лице в лице“. Методът е препоръчителен, тъй като дава много подробни отговори, които са класирани при критерия „сътрудничество на участниците“. Включен е и демографски панел, в който се посочват пол, възраст и местоживееене на респондента. На изпратените анкети на библиотекари от населени места в Централна и Североизточна България (300 на брой) се отзоваха 300 респонденти. Анкетата беше предоставена за попълване в рамките на два месеца (от 01.02. до 01.04.2024 г.).

Анализът на демографските характеристики на учениците, участвали в анкетата, показва следното:

Възраст, пол и образование на анкетираните

Всички респонденти, отговорили на въпросите от 1 – 7, са с предварително зададена възрастова рамка от 7- до 11-годишни включително. В полово отношение се наблюдава превес на женския пол, включващ ученички и техните майки. По отношение на образованието на респондентите 70% от анкетираните имат завършено начално образование, а останалите 30% са ученици от 1. до 4. клас. При отговорите на последните 3 въпроса от анкетата няма фиксирана възраст и образование на родител или друг пълнолетен член от семейството, тъй като анкетата е анонимна.

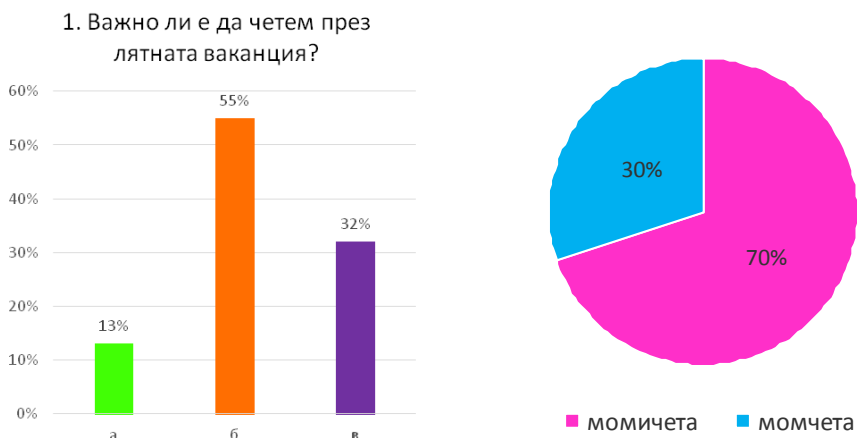
Анализ на отговорите на въпросите

Предоставеният от автора на анкетата начин за посочване на отговори на всеки от десетте въпроса варира с цел получаване на по-задълбочена представа за поставения проблем и разширяване на възможностите за качествен анализ.

По първия въпрос: „Важно ли е да четем през лятната ваканция?“

Отговорилите в категория „а“, които изразяват положителен интерес към четенето през лятната ваканция, са най-често срещаните. Втората категория, „б“, обхваща отговорите, които изразяват отрицателно или по-неутрално отношение към четенето по време на лятната ваканция. Въпреки че тези отговори са по-малко представени в сравнение с категория „а“, те все пак показват наличието на група ученици, които предпочитат различни дейности или се нуждаят от почивка от учебния процес. Застъпниците на този тренд поставят акцент върху „меките умения“ и компетенциите, върху формите на забавление. Съчетаването на игра, свободно време и обучение е издигнато на пиедестал [5].

Последната категория, „в“, обхваща отговорите, които подчертават значимостта на балансирането на четенето с други занимания по време на ваканцията. Тези отговори представляват 10% от общия брой и отразяват желанието на децата да разполагат със свобода и разнообразие във времето си, като същевременно признават важността на развитието на четивните си умения.

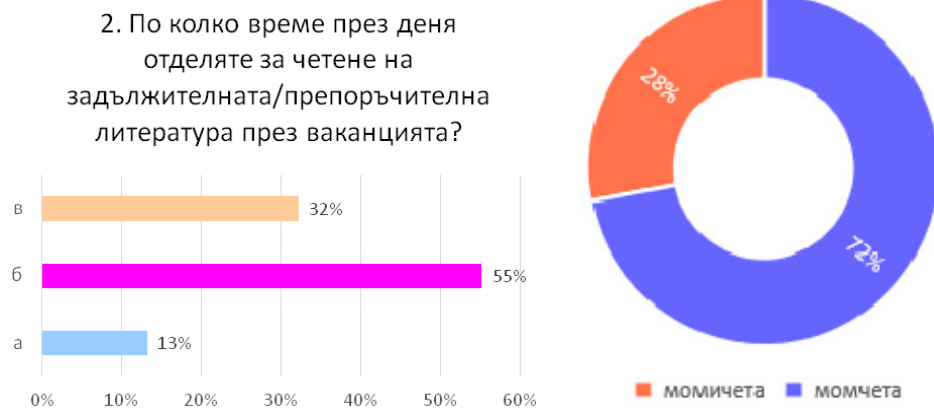
По втория въпрос: „По колко време през деня отделяте за четене на задължителната/препоръчителната литература през ваканцията?“

Представени са интересни данни относно предпочитанията на учениците по отношение на отделеното време за четене на задължителната или препоръчителна литература през лятната ваканция.

Отговорите от категория „б“, които са най-често срещаните сред учениците, подчертават готовността на значителен брой от отговорилите да отделят по един час от своя ден за четене на литературни произведения.

Този факт онаглеждава значим интерес към литературните творби, който може да бъде насърчен чрез подходящи методи за мотивация.

Спрямо този контекст отговорите от категория „а“, които показват, че за четене се отделят по-малко от 30 минути, са със значително по-малък процент. От друга страна, отговорите от категория „в“, които отразяват готовността на някои ученици да отделят повече от един час за четене през деня, са също значим процент.

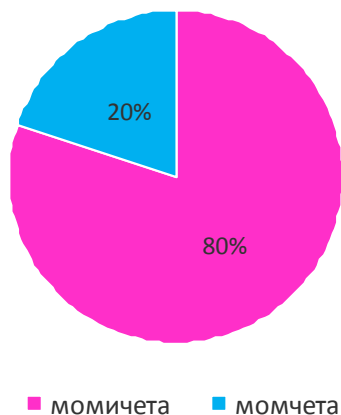
По третия въпрос: „Много или малко са според Вас посочените в списъка за лятно четене произведения?“

Анализът на резултатите от проведената анкета относно списъка за лятно четене на учениците от 1. до 4. клас представлява важен инструмент за разбиране на тяхната готовност и желание да се ангажират с литературните произведения по време на лятната ваканция. С помощта на общия брой ученици в анкетата, който е 300, може да се извлекат значими изводи от отговорите им. Следва да се обърне внимание на разпределението на отговорите за всеки от предложените варианти – „много“, „достатъчно“ и „малко“.

От резултатите става ясно, че само малка част от участниците, точно 6%, смятат, че списъкът за лятно четене е прекалено обемен за една лятна ваканция. Тълкуването на автора е, че в общия случай списъкът е балансиран и предлага разнообразие от произведения, които са подходящи за различните възрастови групи и интереси на учениците.

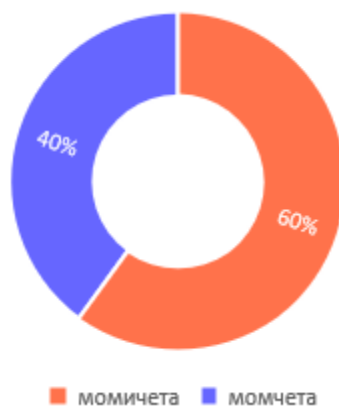
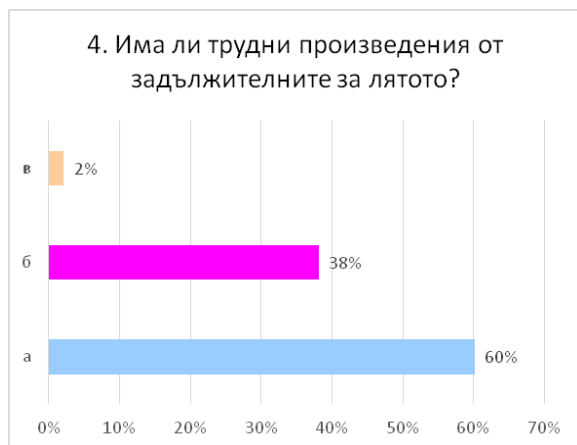
Според данните цели 55,5% от участниците считат, че списъкът е достатъчен за лятото и предлага нужното време за четене и за игри. Това показва, че голяма част от учениците се чувстват комфортно с предложения списък и са готови да го изпълнят през летния сезон.

Въпреки това 38,5% от участниците смятат, че списъкът е кратък и биха предпочели да имат повече възможности за четене през лятото, което да отговаря на техните индивидуални интереси и предпочитания.

По четвъртия въпрос: „Има ли трудни произведения от задължителните за лятото?“

Анализът на резултатите от проведената анкета предоставя важна информация за възприемането на задължителните произведения за лятно четене от страна на учениците, като се отчита разпределението по пол.

След реализираното анкетно проучване се установи, че при процентно разпределение, където отговорилите момчета са по-многобройни от

момчетата (60% момчета и 40% момичета), отговорът „в“ все още преобладава сред участниците, като е предпочетен от 50% от тях. Следват отговорите „б“ с 30% и „а“ с 20%.

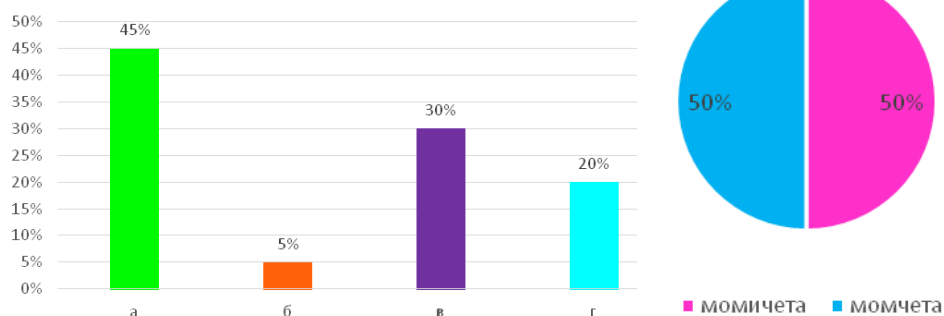
Анализът показва, че значителна част от участниците изразяват затруднения със задължителните произведения за лятно четене, основно поради наличието на непознати думи и фрази. Този факт може да подчертае необходимостта от адаптиране на списъка с произведения, като се вземе предвид нивото на четене с разбиране на учениците.

По петия въпрос: „При непознати думи/фрази от новите книги кой Ви помага да ги разберете?“

Първоначалното наблюдение е, че значителна част от участниците – 135, предпочитат да се консултират с родители или възрастни лица, когато се сблъскат с непознати думи или фрази в текста. Този факт подчертава значението, което учениците придават на авторитета и опита на по-възрастните като източник на разяснения и помощ.

Следващото наблюдение е, че сред учениците има и значителен брой – 90, които предпочитат да се обърнат за помощ към библиотекарите. Това отбелязва важността на ресурсите, предлагани от библиотеките, и ролята, която библиотекарите играят в подпомагането на учениците при тяхното образователно пътуване.

5. При непознати думи/фрази от новите книги кой Ви помага да ги разберете?

Другите две групи отговори, които включват самостоятелно решение на проблема без външна помощ, са по-малко предпочитани. Само 60 участници заявяват, че не питат никого, докато 15 участници избират опцията да попитат приятел, който е прочел книгата.

По шестия въпрос: „От списъка за лятно четене имате ли любимо произведение?“

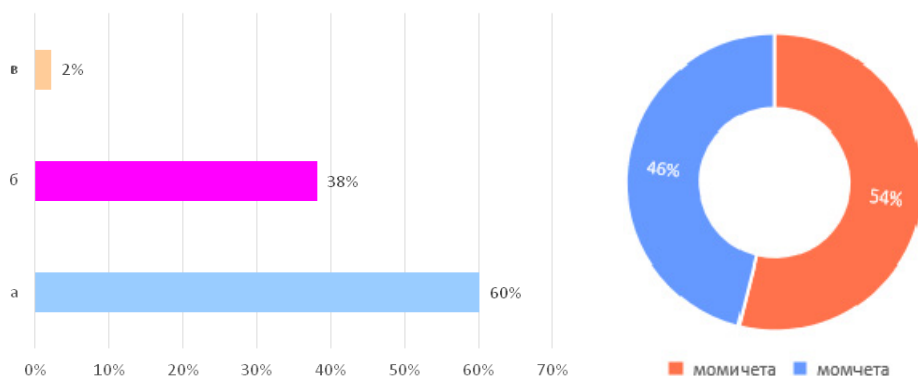
Проучването на предпочитанията на учениците относно книги от списъка за лятно четене, както и разпределението им по пол предоставя важна информация за техните четивни предпочитания като представители на различни групи.

Отговор „а“, който подчертава, че повечето книги са им харесали, е предпочитан от 180 участници. Този отговор включва най-голям брой участници и показва, че мнозинството от учениците са намерили няколко предпочитани произведения от списъка за лятно четене.

Отговор „б“, показващ, че учениците са харесали може би само едно или две произведения, е предпочитан от 114 участници. Този отговор, въпреки че е по-малко предпочитан от „а“, все пак включва съществен брой участници, които са открили произведения от летния списък, които са им допаднали.

Отговор „в“, който показва, че респондентите нямат любимо произведение от списъка за лятно четене, е най-малко предпочитан. Само 6 участници избират този отговор, което показва, че голяма част от учениците са намерили поне едно произведение, което им е харесало.

6. От списъка за лятно четене имате ли любимо произведение?

По седмия въпрос: „Ограничавате ли своето четене през лятната ваканция само до задължителните/препоръчителните произведения?“

Анализирайки отговорите по пол, забелязваме, че повечето участници са момичета – 67% от общия брой, докато останалите 33% са момчета. То-

ва може да има влияние върху предпочитанията за лятно четене и възможностите за взаимодействие с литературата.

Относно предпочитанията за лятно четене водещият отговор е „а“ – четене само на задължителната/препоръчителната литература за лятото. Този отговор се възприема като основен подход към лятното четене от значителен брой участници, независимо от пола.

Интересно е, че макар повечето ученици да предпочитат да четат задължителната литература, има и значителен брой, които изразяват подкрепа на разнообразието. Например 25% от респондентите избират отговор „б“, като предпочитат да четат и други книги, препоръчани от приятели.

Също така сред участниците има и такива, които приемат различен подход към литературата през лятото. Интересно е, че 10% избират отговор „в“, като четат някои от произведенията на книга, а други гледат на филм по книгата.

Въпреки че са малък процент, съществува и група ученици, които не четат задължителната литература за училище през лятото, както подчертават 5% от отговорилите с „г“.

По осмия въпрос: „Чете ли Вашето дете през лятната ваканция? И защо?“

Разпределението на отговорите за въпроса за лятното четене представя различните нагласи и предпочитания на родителите по отношение на четенето на техните деца през лятната ваканция.

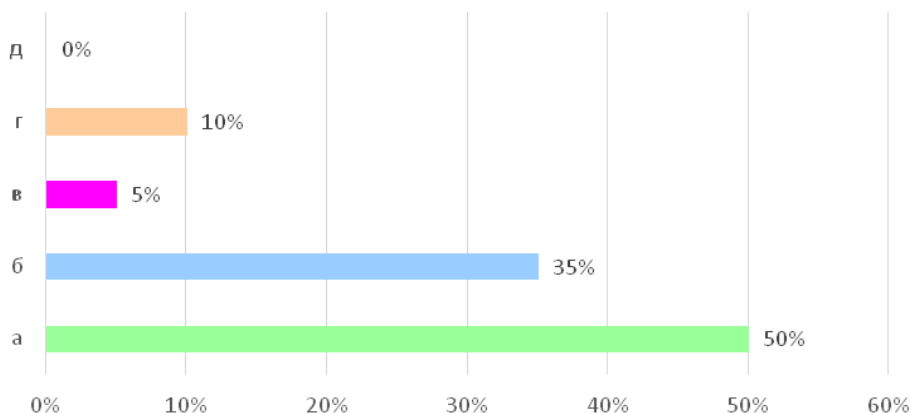
Отговор „а“ е най-често срещаният, съставляващ 50% от общия брой отговори. Това показва, че половината от родителите предпочитат да поощряват четенето на своите деца през лятото, като самите те са активни читатели. Този подход е ключов за стимулиране на интереса към литературата и развиване на четяща култура у децата.

Следващият по популярност отговор е „б“ с 35%. Тук родителите избират да насърчават четенето на децата си, като им предоставят списък с книги, препоръчани от учителите. Това показва доверие в образователната система и вяра, че учителите знаят най-добре какви литературни произведения са подходящи за развитието на децата.

Следват отговорите „г“ и „в“, съответно с 10% и 5%. Тук е видимо, че по-малък брой родители се борят с предизвикателствата на лятната ваканция и времето, което децата прекарват в различни дейности. Тези родители изразяват загриженост, че децата им не могат да отделят достатъчно време за четене поради заетостта си.

Отговор „д“ с 0% показва, че нито един от родителите не е избрал тази опция. Това може да се тълкува като индикация, че родителите възприемат четенето като важна активност за развитието на своите деца, дори през лятото.

8. Чете ли Вашето дете през лятната ваканция? И защо?

По деветия въпрос: „Смятате ли, че списъкът за лятно четене е достатъчен за подготовката в предстоящата учебна година?“

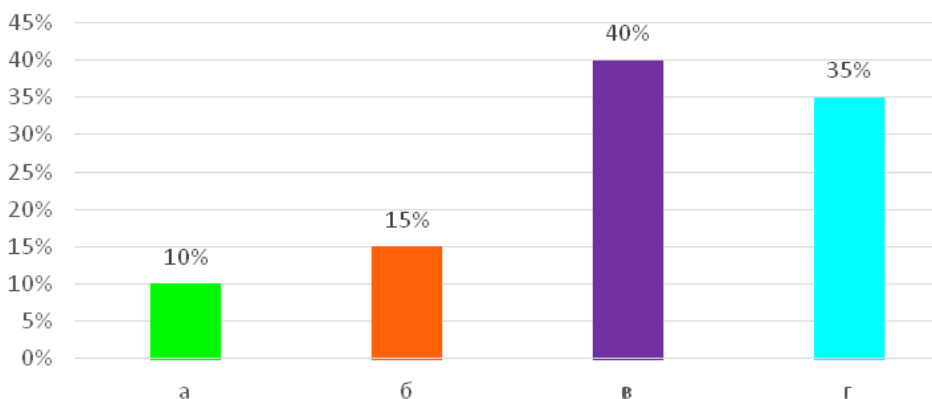
Анализът на резултатите от въпроса за лятното четене показва възгледите и предпочитанията на родителите относно литературното образование на техните деца през летните месеци.

Отговор „в“ изразява увереност в задоволителността на предоставените списъци за лятно четене и е най-често срещаният, съставлявайки 40% от отговорите. Това подчертава доверието на родителите в образователната система и вярата им, че училищата предоставят подходящи ресурси за подготовката на децата им за новата учебна година.

Следващият отговор е „г“ с 35%. Тук родителите изразяват нуждата от по-голямо разнообразие в списъците за лятно четене. Този резултат може да подчертае важността, която родителите придават на разнообразието в литературата, за да подпомогнат разностранното развитие на своите деца.

Отговорите „б“ и „а“ съставляват по-малка част от отговорите – съответно 15% и 10%. Те отразяват съмненията или неудовлетвореността на някои родители по отношение на ефективността или подходящия подбор на литературни произведения в списъците за лятно четене.

9. Смятате ли, че списъкът за лятно четене е достатъчен за подготовката в предстоящата учебна година?

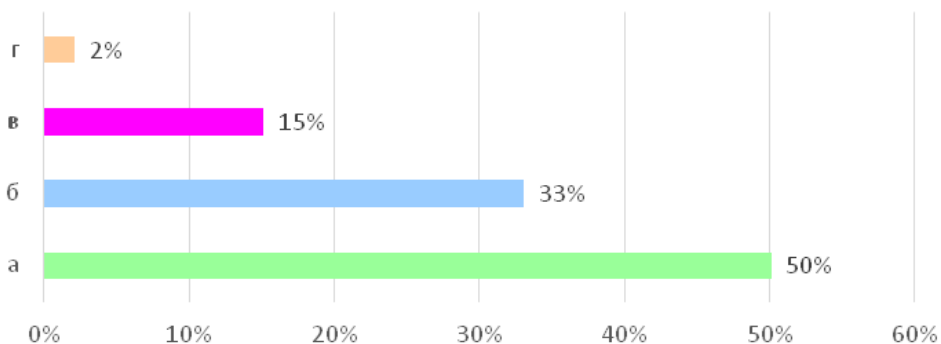
По десетия въпрос: „Книгите за лятно четене от библиотеката ли ги взимате, или ги купувате?“

Анализът на резултатите от въпроса за предпочитан метод на придобиване на литературни произведения за лятно четене предоставя важна информация за нагласите и предпочитанията на родителите относно литературното образование на техните деца през летните месеци.

Отговор „а“, който изразява предпочитане за вземане на книги от библиотеката, е най-често срещаният, съставлявайки 50% от отговорите. Това подчертава важността, която родителите придават на достъпността до литературни ресурси в библиотеката и удобството да могат да заемат книги безплатно.

Следващият по честота отговор е „б“ с 33%. Тук родителите изразяват предпочитане за купуване на книги, което може да отразява желанието им да допълнят личната си библиотека и да предоставят на децата си постоянен достъп до литературния материал.

10. Книгите за лятно четене от библиотеката ли ги взимате или ги купувате?

Отговорите „г“ и „в“ съставляват по-малка част от отговорите – съответно 15% и 2%. Те показват, че има родители, които предпочитат да комбинират вземането на книги от библиотеката с купуването на книги или даряването на нови книги на библиотеката.

Изводи/Дискусия

Този доклад представя анкета, отнасяща се до читателските способности и умения на учениците от начална степен, както и до удовлетвореността на техните родители от списъците за лятно четене. Анкетата предоставя ценни резултати, които не само дават представа за текущото състояние на образователния процес, но и подпомагат формулирането на бъдещи стратегии и програми за подобряване на читателските умения на децата. Данните от анкетата са предварителни, тъй като предстои тя да бъде предоставена за попълване в по-широк национален мащаб.

Заклучение

В доклада са представени първичните резултати от анкетно проучване, фокусиращо се върху читателските способности и умения на ученици от начална степен, както и върху удовлетвореността на техните родители от списъците за лятно четене. На базата на анализа на данните се открива, че мнозинството от родителите предпочитат да вземат книгите за лятно четене от библиотеката или да ги купят, като това отразява тяхната грижа за ограмотяването на техните деца.

Резултатите от проучването предоставят полезна информация за образователните институции и родителската общност, като им помагат да адап-

тират своите програми и услуги, за да отговарят по-добре на нуждите и предпочитанията на децата и техните семейства.

Благодарности: Авторът изказва благодарност на всички свои респонденти за отзивчивостта и за техните отговори.

References/Литература

1. **Parijkova, L.** Opitat na UniBIT v stimulaneto na cheteneto. – V: *Informatsionnata gramotnost – modeli za obuchenie i dobri praktiki*. Sbornik s nauchni dokladi i saobshthenia ot nauchen seminar s mezhdunarodno uchastie, 18 – 19 okt. 2012 g., UB na IU, gr. Varna/Sofia, 2012, s. 305 – 314.
[**Парижкова, Л.** Опитът на УниБИТ в стимулирането на четенето. – В: *Информационната грамотност – модели за обучение и добри практики*. Сборник с научни доклади и съобщения от научен семинар с международно участие, 18 – 19 окт. 2012 г., УБ на ИУ, гр. Варна/София, 2012, с. 305 – 314.]
2. **Snowling, M. J., C. Hulme.** *The Science of Reading: A Handbook*. Wiley-Blackwell, 2011.
3. **Clark, C., K. Rumbold.** *Reading for Pleasure: A research overview*. National Literacy Trust, 2006.
4. **Rowell, J., K. Pahl, K.** *The Routledge Handbook of Literacy Studies*. Routledge, 2015.
5. **Parijkova, L.** Kniga vs. tablet – opit da se pomiryat. – V: *Problemi na postmodernostta*. 2018, t. 8, No 2. ISSN:1314-3700.
[**Парижкова, Л.** Книгата срещу таблета – опит да се помирят. – В: *Проблеми на постмодерността*, 2018, т. 8, № 2. ISSN:1314-3700.]

За автора

Виолина Тодорова е библиотекар в Регионална библиотека „Стилиан Чилингиров“ – Шумен. Докторант в УниБИТ – София, катедра „Библиотечни науки“, докторска програма „Книгознание, библиотекознание и библиография“, с научен ръководител доц. д-р Любомира Парижкова.

За контакт с автора: vili2515ivi@gmail.com

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

АНКЕТА

Въпрос 1. Важно ли е да четем през лятната ваканция?

а – Да, защото имам достатъчно свободно време.

б – Не, трябва да се развличаме с други дейности.

в – Да, но трябва по равно да разделяме четенето с други занимания.

Въпрос 2. По колко време през деня отделяте за четене на задължителната/препоръчителната литература през ваканцията?

- а – По-малко от 30 минути.
- б – По 1 час.
- в – Повече от 1 час.

Въпрос 3. Много или малко са според Вас посочените в списъка за лятно четене произведения?

- а – Много са за една лятна ваканция.
- б – Достатъчно са за лятото, за да има време и за игри.
- в – Малко са и ще прочета още книги и по свое желание.

Въпрос 4. Има ли трудни произведения от задължителните за лятото?

- а – Не са трудни, но има доста дълги произведения.
- б – Повечето са интересни, но не са ми трудни.
- в – Трудни са ми, защото в повечето книги има много непознати думи/фрази и не ги разбирам.

Въпрос 5. При непознати думи/фрази от новите книги кой Ви помага да ги разберете?

- а – Питам родител/възрастен, когато не разбирам нещо.
- б – Питам приятел, който вече е прочел книгата.
- в – Питам библиотекарката в Детския отдел.
- г – Не питам никого.

Въпрос 6. От списъка за лятно четене имате ли любимо произведение?

- а – Да, повечето книги ми харесват.
- б – Може би само едно или две произведения.
- в – Не, нямам.

Въпрос 7. Ограничавате ли своето четене през лятната ваканция само до задължителните/препоръчителните произведения?

- а – Да, чета само задължителната/препоръчителната литература от списъка за лятото.
- б – Не, предпочитам и други книги, препоръчани от приятели.
- в – Да, но някои от произведенията чета на книга, други гледам на филм по книгата.
- г – Не чета задължителната литература за училище.

Следващите въпроси се попълват от родител/възрастен.

Въпрос 8. Чете ли Вашето дете през лятната ваканция? И защо?

- а – Да, защото и аз съм редовен читател.
- б – Да, защото, освен да играе с приятели, има важен списък с книги, предложен от учителя.
- в – Не успява да чете много, тъй като е ежедневно на някакви летни дейности и клубни занимания.
- г – Чете по-малко, отколкото ми се иска.
- д – Изобщо не чете.

Напишете, моля, причината:

.....
.....

Въпрос 9. Смятате ли, че списъкът за лятно четене е достатъчен за подготовката в предстоящата учебна година?

- а – Категорично не съм съгласна с избора на произведенията.
- б – Има само единични откъси на произведения, а по-голям интересен роман липсва.
- в – Смятам, че списъкът е задоволителен детето ми да е подготвено за следващата учебна година.
- г – Трябва да има по-голямо разнообразие за четене на литература през лятната ваканция.

Въпрос 10. Книгите за лятно четене от библиотеката ли ги взимате, или ги купувате?

- а – В Детския отдел на библиотеката има всичко необходимо за учениците, които са читатели, затова ги взимаме оттам.
- б – Някои книги ги купуваме, тъй като смятам, че личната библиотека трябва периодично да се обновява/допълва.
- в – Всички книги от задължителния/препоръчителния списък за четене ги купувам от книжарница.
- г – Освен че заемам книги от фонда на библиотеката, купувам и дарявам нови пак там.

PRIMARY RESULTS FROM A SURVEY OF PRIMARY STUDENTS' READING ABILITIES AND SKILLS AND THEIR PARENTS' SATISFACTION WITH SUMMER READING LISTS

Violina Todorova

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: The recommended summer reading for primary school students has been a source of debate among children, parents and librarians. In this regard, the author traces and summarizes attitudes on the importance of reading in educational preparation. The article presents primary results of the analysis of a survey conducted by the face-to-face method, part of a dissertation research. The survey was conducted with students, readers in library departments working with children, and parents between March and April 2024 and aims to analyse respondents' satisfaction with recommended summer holiday reading lists and the need for specific changes to these lists.

Keywords: reading, education, students, librarians.

About the Author

Violina Todorova is librarian at the Regional Library “Stiliyan Chilingirov” – Shumen. PhD student at the University of Library Studies and Information Technologies – Sofia, Department of Library Studies, PhD program “Book Science, Library Science and Bibliography”. Scientific supervisor Assoc. Prof. Lubomira Parijkova, PhD.

To contact the Author: vili2515ivi@gmail.com